

КЕРЧЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК Засн. 1987 на базі [Керченського історико-археологічного музею](#). Підпорядк. Мін-ву культури і мистецтв АР Крим. Об'єднує археол., істор. й архіт. пам'ятки, що знаходяться безпосередньо у межах і поближ. м. Керч. Площа 64,6 га, потуж. культур. шару 6–10 м. Загалом на обліку перебувають 95 пам'яток культур. спадщини: археології — 23 (нац. значення — 11), історії — 56 (2), архітектури — 16 (5). Серед пам'яток нац. значення — міста Боспор. царства *Німфей*, *Пантикапей*, *Тірітака*, *Мірмекій*, *Мелек-Чесменський курган*, *Царський курган*, [Івана Предтечі церква](#) (єдиний збережений в Україні зразок візант. сакрал. архітектури з прибудовами 19 ст. у псевдовізант. стилі). Осн. видами археологічних об'єктів є городища (6 антич. і 1 середньовічне), поселення (34 місцезнаходження, зокрема 2 садиби), античні кургани (1198), одиничні склепи (5 одинич. і т. зв. алея склепів на некрополі Німфея, 40 — на пн. схилі г. Мітридат), ґрунтові некрополі без курган. насипів (14), оборонні вали (2), античні колодязі, археол. об'єкти на дні моря. Структурні підрозділи: Керчен. історико-археол. музей, [Історії оборони Аджимушкайських каменеломень Музей](#), [Історії Ельтигенського десанту Музей](#), картинна галерея, Царський і Мелек-Чесмен. кургани, фортеця «Керч». Картинну галерею відкрито 1985 у приміщенні — пам'ятці архітектури 19 ст., зведеному в стилі

класицизму. Її експозиц. основа — передана 1968 у подарунок колекція картин [М. Бута](#). Нині у її фондах понад 2 тис. од. зберігання, зокрема античні скульптури, вироби зі скла, вази; знахідки періоду раннього середньовіччя, іконопис; твори *Д. Шибнєва*, *П. Столяренка*, *Я. Басова*, діорама «Храм Івана Предтечі» 19 ст., мозаїка «Христос Пантократор», подарована президенту СРСР М. Горбачову Рим. Папою Іваном-Павлом II. Постійно діючі виставки — «Античні пам'ятки Керчі», «Християнські пам'ятки Керчі», змінні — до 15-ти щорічно. Фортеця «Керч» — фортифікац. споруда 2-ї пол. 19 ст., більш відома під назвою «Форт Тотлебен» (на честь військ. інж. Е. Тотлебена). До 2003 тут дислокувалися військ. частини, 2005 її передано в упр. заповідника. Фонд. колекції К. д. і.-к. з. нараховують бл. 200 тис. од. зберігання, фонд наук. б.-ки — 31 тис. друк. видань. У 7-ми н.-д. відділах працюють 56 н. с. Щорічно проходять «Боспорські читання», матеріали яких (а також праці н. с.) публікують у наук. збірниках.

Рекомендована література

1. Дзюбенко С. Керченському державному історико-культурному заповіднику 180 років // Сучасні проблеми дослідж., реставрації та збереження культур. спадщини: 36. наук. пр. Вип. 3, ч. 1. К., 2006.

[Н. В. Галченко](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Керченський державний історико-культурний заповідник / Н. В. Галченко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11826>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).